

U potrazi za solidarnošću

Snežana Jovanović živi sa svoje tri ćerke i dve unuke u stanu od 26 kvadrata. Stan je dobila na korišćenje od GO Stari grad, a Zakonom o restituciji on je vraćen Jevrejskoj zajednici. Kako dalje? Rešenje mora da se nađe da bi se sprečila ljudska patnja, veća od ove koja već traje

“Nalaze se Jovanović Snežani iz Beograda, ulica..., da u roku od 3 (tri) dana od dana prijema ovog Rešenja od svih lica i stvari isprazni stan broj 1a”, stiže na adresu Snežane Jovanović, datum je 8. januar 2019. Temperature su u minusu, svuda veje i ledi. “Sva lica” koja se spominju u rešenju Uprave beogradske opštine Stari grad su Snežanine tri ćerke i dve unuke, stare godinu i sedam meseci i dve godine. One, ako ih izbace, jednostavno nemaju kuda. Osim na ulicu. Romske su nacionalnosti, a stan površine 26 m² su dobile na korišćenje od opštine. Zakonom o restituciji je taj stan vraćen u svojinu Jevrejskoj opštini Beograd (JOB).

Šta sada? Šta učiniti da ne dođe do još veće ljudske patnje, veće od ove neizvesnosti da sutra možda neće imati krov nad glavom?

KUDA?

Snežana Jovanović je samohrana majka. Sve tri ćerke su završile srednju školu. Najmlađa ćerka je zaposlena i lepi etikete za 15.000 dinara mesečno. Kada su prvi put ušle u pomenuti stan, objašnjava i to potkrepljuje fotografijama, prostor je bio ruina i, malo je reći, neuslovan za život: “Morala sam da kopam ovde, to je bila zemlja, pa sam betonirala, pa stavljala laminat. Nije bilo tuša, ve-ce je bio u hodniku, nije bilo pločica, prozora, ničega. Romska organizacija mi je pomogla, obezbedili su mi materijal. Svake godine su mi u opštini Stari grad produžavali ugovor po godinu dana.”

U međuvremenu, dve starije ćerke su se udale i razvele, dobile po dete i vratile se da žive sa majkom.

“Bolesna sam, imam ozbiljnih problema sa kičmom, bubrežima, pritiskom... Celi život sam čistila stanove pa možda i zato. Od čega živimo? Dve starije ćerke čiste stepenište, ja odem u (narodnu) ku-

hinju svaki dan po hleb, nešto za ručak, i imam 11.000 dinara socijalne pomoći”, nastavlja Snežana Jovanović. “Ja izlaza nemam. Nisam u mogućnosti da plaćam kiriju, jer ako bih to platila, ne bih mogla da preživim sa decom. Otac mi živi u Novom Slankamenu, dođe povremeno, on tamo nema struju, sada kada je bio veliki sneg, urušio mu se zid na kući gde ima samo kuhinju i sobu... Kada mi je stiglo ovo rešenje da se iselim, meni je pozlilo, vodili su me u Urgentni centar. Hoću da izađem odavde, ali u drugi stan, nek je i manja kvadratu-

DA LI ĆE OSTATI NA ULICI: Snežana Jovanović

Foto: Marija Janković

ra. Za posao i život ćemo se snaći, ali stan ne možemo da stvorimo. Ne bih mogla da podnesem da mi unuke završe na ulici.”

Stan u kojem su sada je za njih šest tili-ko mali da se čovek pita kako uopšte može da se živi u tako skućenom prostoru, ali atmosfera je topla, unuke su nasmejane, radosne, odrasli naravno zabrinuti i iskreno uplašeni zbog svega.

Ukratko, stanje izgleda ovako: prema dokumentima u koje je “Vreme” imalo

uvida, Snežana Jovanović je u pomenuti stan ušla 2015. godine, prema rešenju koje je doneo GO Stari grad – gde je inače radila – nakon što ju je preselila iz drugog stana u kojem je bila sa ćerkama. Povodom toga, 2017. godine sklopljen je ugovor o privremenom stanovanju radi čuvanja. Svih prethodnih godina, Snežana Jovanović nema svog pravnog zastupnika. Kako je stan pomenutim Zakonom o restituciji vraćen JOB-u, novembra 2018, predstavnik JOB-a i Snežana Jovanović sreću se u Odeljenju za imovinske, pravne, stambene i opšte poslove, kako bi se iznašlo neko rešenje. Ona ponavlja da je vrlo voljna da se iseli ukoliko bi joj se obezbedilo preseljenje u drugi stan. Stav Jevrejske opštine je, kako piše, da više organa treba da se angažuje u iznalaženju mogućnosti. Zbog zdravstvenih problema Snežane Jovanović, ona moli da se sledeća rasprava odloži.

Ukratko, potpuno neočekivano nakon nekoliko nedelja, JOB, u čijem je vlasništvu stan od februara 2018, podnosi zahtev za njeno iseljenje, a GO Stari grad donosi pomenuto Rešenje s početka teksta.

DOK DANI IDU...

Kako nam je objašnjeno u advokatskoj kancelariji Živković Samardžić, koja sada zastupa Snežanu Jovanović, problema ima nekoliko. Prvi je taj da ugovor koji je Snežana Jovanović zaključila sa GO Stari grad tumači sud. Laički rečeno, iz toga proizlazi da je opština Stari grad donoseći rešenje o iseljavanju postupala protivno pravilima o nadležnosti.

“Oni su čak primenili član 77 Zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada koji kaže da je opština nadležna za iseljenje pod uslovom da je lice bespravno useljeno, što ovde nije slučaj”, kaže Nikola Šiljegović iz advokatske kancelarije. Kao drugi važan element navodi njeno ulaganje u stan te (ne)ekvivalentnost onoga što je dala i onoga što je dobila, o čemu je opet nadležan sud. I konačno, Međunarodni akt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima koji je potpisala Srbija kaže da je obaveza države da očuva određena prava nacionalnim manjinama.

“Ako vam je država jednom rešila stambeno pitanje, ne može tek tako da digno

ruke od vas, da vas izbaci na ulicu i kaže ‘radite šta hoćete’... Ovo uzeto u kontekstu odredbi Ustava kojima je propisano da se dostignuti nivo manjinskih prava ne može smanjivati podrazumeva obavezu države i njenih institucija da najugroženijim među stanovništvom pomognu u granicama mogućeg. A u konkretnom slučaju jasno je da te granice nisu bile dosegnute već je namera svih učesnika bila da se kroz brz administrativni postupak čisto formalnom primenom prava postigne određeni cilj bez obzira na posledice”, pojašnjava Šiljegović.

Oni su podneli žalbu po kojoj opština Stari grad može odmah da odluči da ukine rešenje ili da se oglasi nenadležnom i da je prosledi drugostepenom organu. Koliko je vremena time dobijeno i za šta će to vreme biti upotrebljeno?

ŠTITITI SLABE I NEMOĆNE

Rabin Isak Asiel kaže za “Vreme” da je upoznat sa slučajem Snežane Jovanović jer ga je ona kontaktirala u februaru prošle godine, kao i da je tada dobio uveravanja Jevrejske opštine da Snežanu neće iseljavati, već da će opština Stari grad njima (JOB-u) dati prazan prostor. Drugim rečima, on je verovao da će se za Snežanu rešenje naći, a ako to rešenje ne nađe GO Stari grad, da će ona sa porodicom ostati u stanu u kojem je. Međutim, povodom događaja koji su usledili, kaže: “JOB je takođe i verska zajednica i kao takva je obavezna da se rukovodi četrdesetovekovnim biblijskim propisom koji nalaže da se bude pravičan tako što se štite prava slabih i nemoćnih, kao što je rečeno: ‘Nemoj izvrtati pravdu siromahu u parnici njegovoj. Ne izreci suda neduševnog, i ne čini da nevinu i pravedni umre, jer Ja neću krivoga opravdati.’ (Izl., 23:6-7) Svako izvrtanje pravde je takođe nametanje patnje nekome ko ne može da se brani od toga, kao što je rečeno: ‘Ne povređuj pravo strancu ni siroti. Seti se da si bio rob u Egiptu.’ (Pnz., 24:17) U poslednjih godinu dana JOB-u je vraćeno preko 120 nepokretnosti na atraktivnim lokacijama u Beogradu. Kome ide u prilog ekspresno iseljenje majke sa tri ćerke i dve unuke u roku od tri dana, bez poziva za rešavanje stambenog pitanja kroz preseljenje?”

Shvatanje rabina je da “Zakon o otklanjanju posledica oduzimanja imovine žrtvama Holokausta koje nemaju živih zakonskih naslednika ne može postati povod i instrument za prouzrokovanje nove nepravde, zato što time gubi svoj smisao i svrhu. Snežana Jovanović i njene tri ćerke i dve unuke su upravo na putu da postanu prve žrtve nepravdom primenom tog zakona od strane sadašnjeg rukovodstva JOB.” Rabin dodaje da se to ne sme dozvoliti, jer “izdajom sirotih i nevinih naše postojanje gubi smisao. A Bog pozva Adama i upita ga: Gde si?”

OBEĆANJE

Sa druge strane, Danilo Medić, predsednik Jevrejske opštine, kaže da Grad Beograd ima zakonsku obavezu da Snežani Jovanović obezbedi stan, jer ona sa njima ima ugovor o čuvanju, te da je čitav postupak pokrenut samo zato da bi se Grad požurio da reši problem za koji je nadležan. “Bez pokretanja postupka, sve bi stajalo tako ko zna do kada”, kaže on. Medić za “Vreme” odgovorno tvrdi i obećava da dok se ne iznađe dobro rešenje za Snežanu i njenu porodicu, ona će ostati u stanu. “Mi tražimo da se ona iseli jer je prostor naš, a Grad Beograd je dužan po Zakonu da reši taj problem. Mi je iseljavati neće-mo!” To obećanje ohrabruje.

Takođe, Danilo Medić je u razgovoru napomenuo da je pre očekivao da će ga nedeljnik “Vreme” zvati zbog teksta o Ljotiću u “Politikom Zabavniku” nego zbog Snežane Jovanović. Ovaj strašni i sramni tekst kojim se relativizuje uloga Dimitrija Ljotića u Drugom svetskom ratu zaista bi morao da dobije svu pažnju, tačnije kritiku ovdašnje javnosti; da se upitamo dokle sve mogu da idu istorijski revizionizam i bezočno falsifikovanje istorije, kao i da reakcijom na to sprečimo dalje ovakve tekstove.

Ali isto tako, treba da posluži i kao podsetnik za sadašnjost, da je potrebno boriti se protiv nepravde čim je primetimo i truditi se da poštujemo dostojanstvo svakog čoveka, kao i da nam to bude imperativ sopstvenog života. Bilo da smo pojedinci, mediji, gradska vlast, religijska institucija... ¶

J. JORGAČEVIĆ

Članak je objavljen u okviru projekta “Država i solidarnost – Pogled uprt u evropsko pravo” koji finansira Evropska unija (preko Delegacije EU u Srbiji) kroz medijski program. Objavljivanje ovog članka omogućeno je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj članka odgovornost je isključivo nedeljnika “Vreme” i ni na koji način ne odražava stavove i mišljenja Evropske unije.